

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 528/2022-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Marcelom Ružarovským, advokátom, Andreja Žarnova 11/C, Trnava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 71/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 71/2018 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 71/2018 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, ktoré **j e** Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **410,92 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sa 71/2018 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu podal na krajskom súde 10. júla 2018 správnu žalobu vo veciach správneho trestania proti žalovanej – [REDAKOVANÉ], v ktorej okrem iného namieta aj nezákonnosť rozhodnutia žalovanej o uložení pokuty vo výške 10 eur. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ zdôrazňuje, že krajský súd do dňa podania ústavnej sťažnosti nekonal tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, nepredchádzal zbytočným prietahom, nekonal hospodárne ani efektívne. K právnej a faktickej zložitosti veci sťažovateľ uvádza, že predmet sporu patrí do bežnej agendy všeobecných súdov a vec sa nevyznačuje žiadnymi osobitnými skutkovými či právnymi otázkami, ktoré by zvyšovali jej zložitosť. Podľa sťažovateľa obe strany sporu predkladali krajskému súdu vyjadrenia a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré umožňovali konajúcemu súdu zistiť skutkový stav a vo veci meritórne rozhodnúť. Sťažovateľ zdôrazňuje, že hoci krajský súd spočiatku v jeho veci konal, od posledného vyjadrenia žalovaného z 11. decembra 2019 neuskutočnil žiadne procesné úkony, výzvy alebo žiadosti, nerozhodol vo veci a nevydal ani žiadne procesné rozhodnutie. Krajský súd vec dosiaľ ani raz neprejednal (viac ako štyri roky od podania žaloby, pozn.), čo sťažovateľ považuje za dobu neprimerane dlhú a ničím neodôvodnenú.

3. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikáže krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov. Súčasne sa sťažovateľ domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 1 500 eur a náhrady trov konania.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 528/2022 z 27. septembra 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Opíšu podrobne priebeh napadnutého konania, sťažovateľ považuje za neakceptovateľnú celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá sama osebe presahuje bežnú dĺžku dvojinštančného konania. Postup krajského súdu vo veci hodnotí ako neprimerane zdĺhavý, neefektívny a nečinnosť krajského súdu po dobu viac ako 3 rokov považuje za popretie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. I SprV 404/2022 zo 16. augusta 2022, ktorého súčasťou je aj vyjadrenie vo veci konajúcej sudkyne spravodajkyne a zároveň predsedníčky

senátu, chronologicky popísal prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní. Vec krajskému súdu napadla 10. júla 2018 a bola pridelená v senáte 7S sudkyňi spravodajkyňi JUDr. Jurgošovej. Po zaplatení súdneho poplatku žalobcom na výzvu súdu (28. februára 2019) krajský súd 4. apríla 2019 zaslal žalovanému správnu žalobu na vyjadrenie s predložením administratívneho spisu v lehote 30 dní. Žalovaný sa k správnej žalobe vyjadril 17. mája 2019 a žalobca 28. júna 2019 zaslal svoju repliku. Následne krajský súd zaslal žalovanému vyjadrenie žalobcu (21. novembra 2019), vyjadrenie žalovaného bolo doručené 11. decembra 2019. Na č. 1. 39 súdneho spisu je s výzvou z 21. novembra 2019 založený pokyn „*následne predložiť zákonnej sudkyňi na rozhodnutie*“. Krajskému súdu bolo 16. decembra 2021 doručené oznámenie o prevzatí právneho zastúpenia žalobcu. Aktuálne vo veci konajúca sudkyňa spravodajkyňa uviedla, že súdny spis jej bol do súdneho oddelenia pridelený 13. júna 2022 na základe Dodatku č. 7 k Rozvrhu práce, pričom objektívne sa s obsahom spisu mohla oboznámiť až 25. júla 2022.

6.1 Krajský súd po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie doplnil svoje vyjadrenie podaním č. k. 1Spr 404/2022 z 10. októbra 2022, v ktorom sudkyňa spravodajkyňa uviedla, že 4. októbra 2022 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 1. december 2022.

III.2. Replika sťažovateľa:

7. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že obe vyjadrenia predložené krajským súdom nespochybňujú skutočnosť, že napadnuté konanie trvá neprimerane dlho a že v ňom došlo k zbytočným prieťahom. Opíšu opakovane chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ zdôraznil, že po realizácii posledného procesného úkonu (november 2019) bol krajský súd bezdôvodne nečinný až do súčasnosti, keď sťažovateľovi doručil predvolanie na pojednávanie. Tento úkon súdu považuje za vykonaný pod vplyvom podanej ústavnej sťažnosti, aby krajský súd navodil zdanie procesnej činnosti smerujúcej k vydaniu rozhodnutia. Nečinnosť krajského súdu v trvaní troch rokov nebola podľa jeho názoru odôvodnená žiadnymi relevantnými okolnosťami a neuvádza ich ani krajský súd vo svojich vyjadreniach. Vo zvyšnej časti repliky sťažovateľ poukázal na predmet napadnutého konania s dôrazom na existenciu zbytočných prieťahov v postupe krajského súdu, ktorý svojou nečinnosťou zasiahol do sťažovateľom namietaných základných práv.

8. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

10. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchle a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) a povinnosť konať bez prieťahov aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku, ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP. Správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prieťahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 SSP). Navyše, podľa § 103 ods. 1 prvej a druhej vety SSP ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Krajský súd ako správny súd podľa týchto zásad v napadnutom konaní nepostupoval dôsledne.

11. Ústavný súd pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“); rozsudok ESLP vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je správna žaloba vo veciach správneho trestania podľa druhej hlavy Správneho súdneho poriadku. Podľa názoru ústavného súdu vec nevykazuje ani právnu, ani skutkovú zložitosť, keďže skutkový stav veci je v podstate ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie, lebo správny súd v zásade vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy (§ 197 SSP).

13. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prieťahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup krajského súdu v napadnutom konaní. Z posúdenia chronológie úkonov predloženej krajským súdom, ako aj tvrdení sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti a v jeho replike (pokiaľ ide o jednotlivé úkony krajského súdu) pre ústavný súd vyplynuli zistenia, ktoré svedčia o viacerých obdobiach nečinnosti krajského súdu, ktorú ničím nevysvetlil. Krajský súd v počiatočnej fáze napadnutého konania síce so značnými časovými zdržaniami realizoval úkony spojené s podaním správnej žaloby a procesné úkony doručovania podľa § 105 – § 106 SSP, avšak po predložení administratívneho spisu s vyjadrením žalovaného (17. mája 2019) a vyjadrení žalobcu (28. júna 2019) bol vo veci naposledy aktívny 21. novembra 2019. Obdobie absolútnej nečinnosti krajského súdu teda možno konštatovať

od 21. novembra 2019 do 4. októbra 2022 (takmer 3 roky), keď bolo vo veci nariadené pojednávanie na 1. december 2022.

15. Imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces je právo na rozhodnutie v tzv. primeranej lehote, teda bez zbytočných prieťahov v konaní, čo platí aj v správnom súdnom konaní. Z tohto pohľadu je pritom irelevantné, či ide o objektívne alebo subjektívne prieťahy v konaní v zmysle judikatúry ESLP i ústavného súdu. Primárny je záujem na hospodárnom a efektívnom prejednaní veci bez zbytočných prieťahov a záujem účastníka konania, a to nielen navrhovateľa, ale aj odporcu. Po začatí konania vzniká povinnosť správneho súdu konať. Táto povinnosť zahŕňa v sebe všetky povinnosti, ktoré má správny súd v príslušnom začatom správnom súdnom konaní, a to od doručenia správnej žaloby žalobcovi a ostatným účastníkom konania a osobám zúčastneným na konaní do vlastných rúk, cez skúmanie podmienok konania, rozhodovanie o procesných návrhoch až po rozhodnutie vo veci samej, resp. konečné rozhodnutie, tak, aby konanie prebehlo bez zbytočných prieťahov alebo v normatívne ustanovenej lehote a v tomto rozsahu boli aj vypracované súdne rozhodnutia, resp. aby správny súd v určených prípadoch odsledoval splnenie povinností uložených jeho rozhodnutím žalovanému orgánu verejnej správy.

16. Ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní z dôvodu preukázanej nečinnosti krajského súdu k neodôvodneným, a tým pádom k zbytočným prieťahom dosahujúcim ústavnoprávnu intenzitu nepochybne došlo. Je zrejmé, že procesný postup krajského súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, a preto nie je zlučiteľný s jeho základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote.

17. Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku napadnutého konania od podania žaloby, ako aj skutočnosť, že vec nie je stále meritórne rozhodnutá, ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. Vo veci sťažovateľa je krajským súdom nariadené pojednávanie na 1. december 2022 a hoci je možné očakávať rozhodnutie na jedinom pojednávaní, ani táto okolnosť nie je spôsobilá zmeniť záver ústavného súdu o tom, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa (bod 1 výroku tohto nálezu). Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nie je vo veci sťažovateľa právoplatne rozhodnuté, ústavný súd formuloval príkaz krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

19. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 500 eur. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, majúci na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu či náhrady

nákladov právneho zastúpenia (I. ÚS 238/2021, I. ÚS 17/2022). Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť krajského súdu v napadnutom konaní, jeho celkovú doterajšiu dĺžku v trvaní viac ako 4 rokov, berúc do úvahy povahu veci, význam sporu pre sťažovateľa, jeho správanie ako účastníka konania, ako aj rozsah porušenia jeho namietaných práv, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 eur za primerané finančné zadostučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu) a sťažovateľovmu návrhu vyhovel v celom rozsahu.

VI.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 410,92 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (príprava a prevzatie veci, podanie ústavnej sťažnosti) v sume 2 x 193,83 eur a režijný paušál v sume 2 x 11,63 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov]. Repliku sťažovateľa z 24. októbra 2022 ústavný súd nevyhodnotil s ohľadom na jej obsah ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, a preto zaň sťažovateľovi náhradu nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 176 ods. 1 SSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu